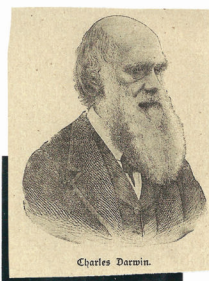
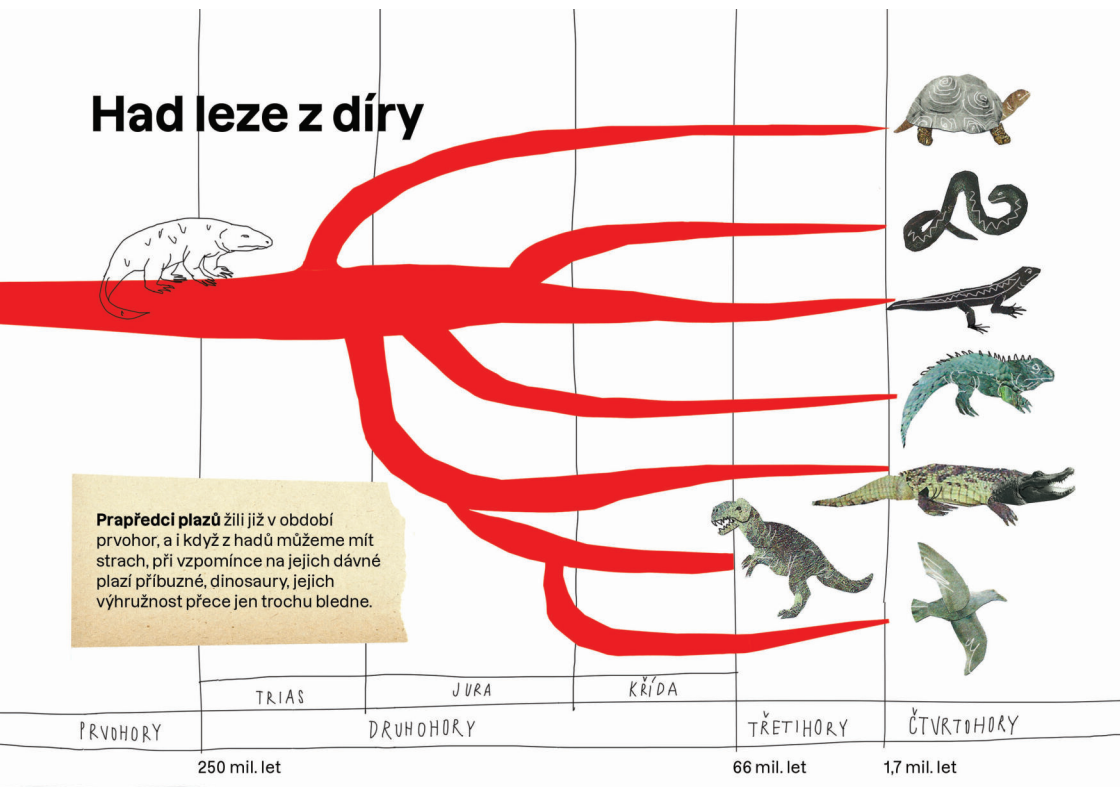
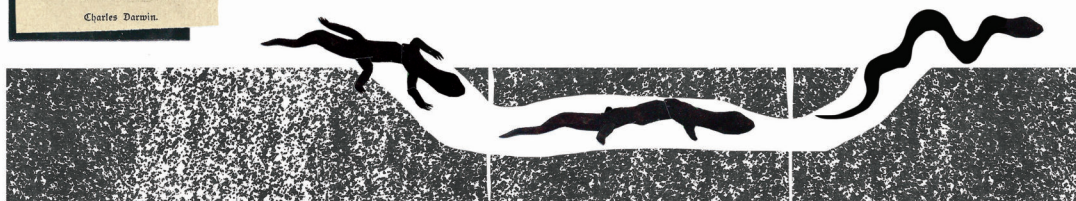

Had leze z díry

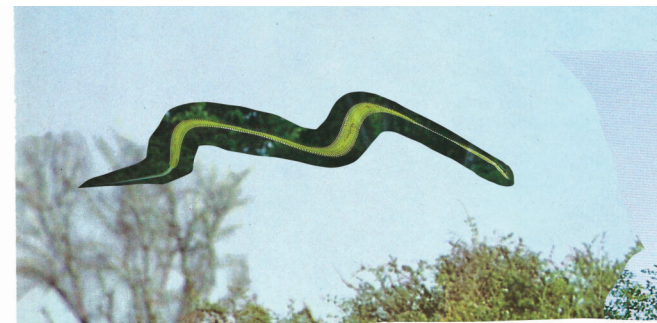
Nejznámější britský přírodovědec a zoolog **Charles Darwin** žil v 19. století a učinil mnoho významných objevů. Když se vrátil z cesty kolem světa, při níž zkoumal nespočet zvířecích druhů, přednesl svou převratnou teorii evoluce a položil tak základ evoluční zoologii, s níž vědci pracují dodnes.

Evoluční věda má za to, že hadi vznikli z ještěrů, kteří se uchýlili pod zem. Tam postupně ztratili končetiny a sluch a oční víčka jim zprůhledněla a srostla. Po návratu na povrch se přizpůsobili všem typům prostředí. Doposud je známo 3600 druhů hadů, z nichž některým zůstaly zakrnělé zadní nohy v podobě malých drápků.

Nad zemí

Okřídlený had se sice vyskytuje jenom v bájkách a pověstech, některé druhy ale žijí pořádně vysoko. Akrobacie ve vrcholcích stromů se nebojí třeba Bojga rajska, zvaná „létající had“. Umí zatáhnout břicho a po mocném odrazu plachtit několik metrů vzduchem.

Ve vodě

Mnoho druhů žije ve vlhkých oblastech a v blízkosti vod. Kromě nich však existují hadi skutečně vodní, kteří většinu času tráví pod hladinou a mají pohybu ve vodě přizpůsobené tělo: zploštělé boky nebo pádlovitý ocas. Několik druhů, například Vodnář dvoubarevný žijící na širém moři, vodu nikdy neopouští.

Na povrchu

Zde žije největší počet druhů hadů. Kromě dostatku rozmanité potravy se zde snadno hledá úkryt, v němž hadi tráví většinu času, který nevěnují obživě. Překážkou jim není žádný terén, bažina ani horký písek, a žijí tak na většině světového území. Výjimkou jsou nehostinné polární oblasti či ostrovy.

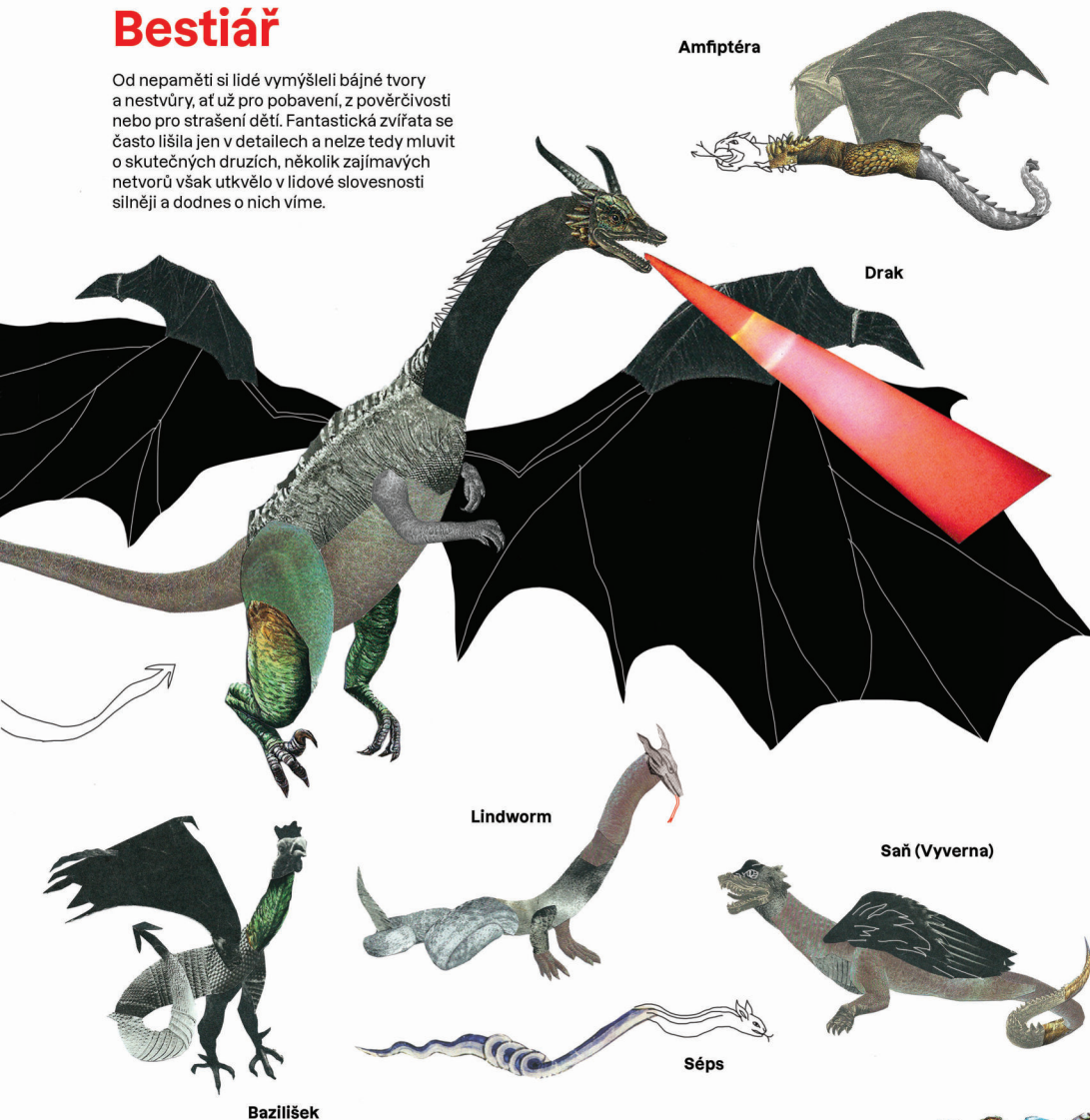
Pod povrchem

Někteří hadi dávají přednost životu pod zemí, říká se jim proto hadi hrabaví. Mají hladké šupiny a slabší zrak, živí se většinou hmyzem, larvami nebo drobnými hlodavci. Žížalám podobní drobní hadi Slepání jsou naprosto neškodní.

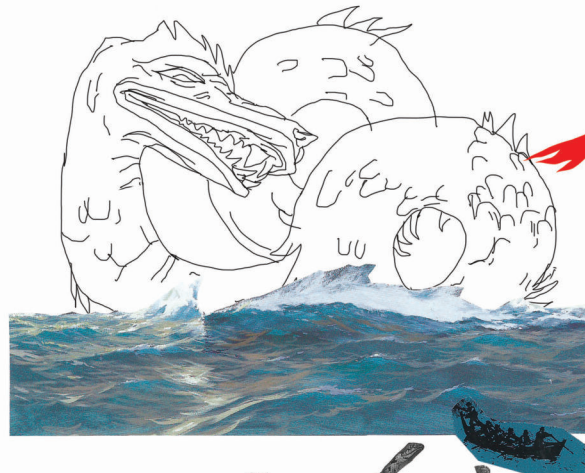
Bestiář

Od nepaměti si lidé vymýšleli bájně tvory a nestvůry, ať už pro pobavení, z pověrčivosti nebo pro strašení dětí. Fantastická zvířata se často lišila jen v detailech a nelze tedy mluvit o skutečných druzích, několik zajímavých netvorů však utkvělo v lidové slovesnosti silněji a dodnes o nich víme.

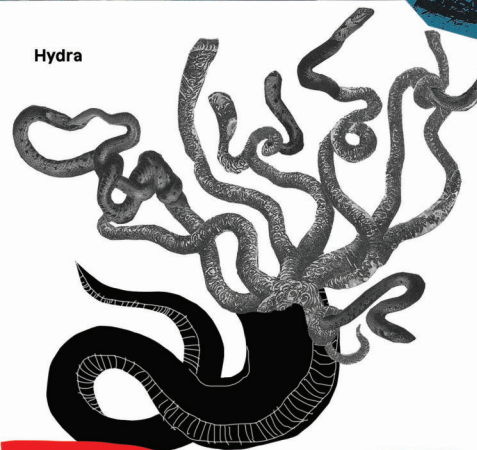

Leviathan

Biblická mořská příšera zosobňující nezkrotnou sílu, mocného nepřítele či chaos. Jméno má původ v hebrejském výrazu „zkroucený, stočený“ a znamená také „velryba“.

Hydra

Devítihlavá příbuzná chiméry, již za každou useknutou hlavu narostly dvě další a jedna z hlav byla dokonce nesmrtelná. Přemohl ji až Herkules, bájný nesmrtelný hrdina a potomek bohů. Hydra v literatuře symbolizuje protivníka, jemuž se postavit je nekonečný zápas.

Chiméra

Nestvůra z řecké mytologie, střežící vchod do podsvětí a dštící oheň. Slovo chiméra se v řeči používá dodnes jako synonymum pfeľudu, vidiny, klamně představy či něčeho nereálného.

Tatzelwurm (prackatý červ)

Hbitý a krvežíznivý dravec žijící v Alpách, terorizující místní obyvatele i dobytek. Jeho přesná podoba zůstává záhadou, protože výpovědi očitých svědků se značně liší a žádný exemplář nebyl odchycen ani zaznamenán. Je považován za vyhynulého.

Zdravý jako had?

Hadí jedy mohou lidské životy nejenom brát, ale i zachraňovat. Již ve staré Číně léčitelé uměli rozlišovat stovky druhů jedů.

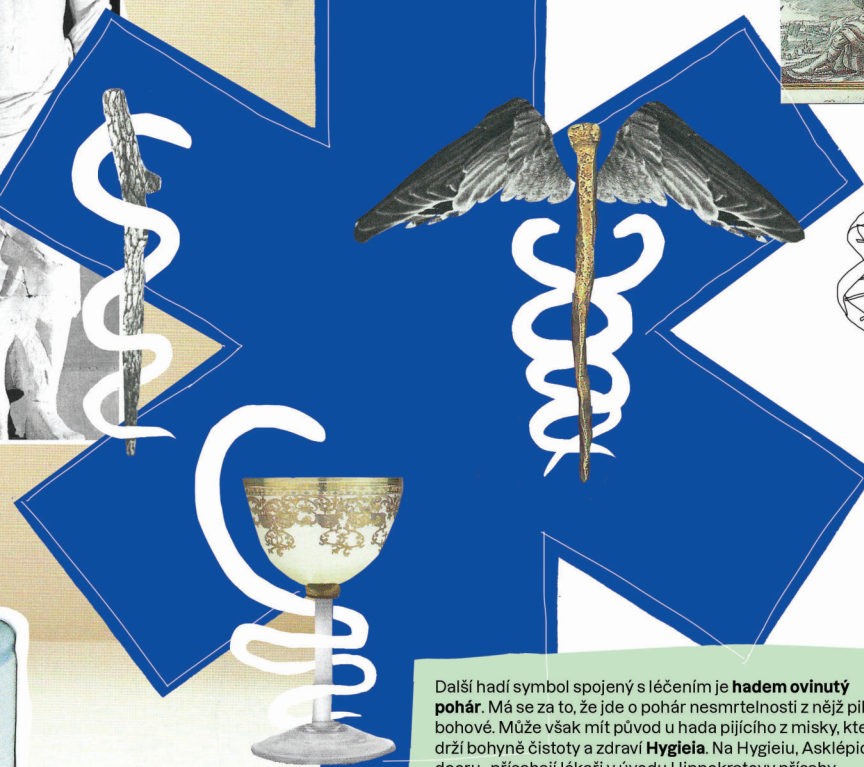
Kromě toho, že látky ukryté v jedových žlázách hadů slouží k vývoji protijedů po uštknutí, se k léčení používaly i jedy samotné. Na území Ameriky tak například chřestýš jedy sloužil jako lék na epilepsii, zatímco jejich příbuzný malajský chřestýšovec pomáhal snižovat srážlivost krve.

Asklépios či Aeskulap byl bájný léčitel tak mocný, že byl prohlášen za boha lékařství. Třímal v ruce hůl ovinutou hadem symbolizujícím jedinou cestu k uzdravení. Tato hůl je dodnes znakem lékařů a nachází se například i v logu Světové zdravotnické organizace.

Caduceus

Bůh Merkur měl kolem hole ovinuté hned dva hady. Znamenají tvůrčí konflikt a vyváženost, zatímco křídla na jejich vršku nestálost této harmonie. Bývá zaměňována s Asklépiovou hůlí, především v USA se používá jako symbol medicíny. Možná proto, že tolik připomíná dvoušroubovici DNA.

Další hadí symbol spojený s léčením je **hadem ovinutý pohár**. Má se za to, že jde o pohár nesmrtelnosti z nějž pili bohové. Může však mít původ u hada pijícího z misky, kterou drží bohyně čistoty a zdraví **Hygieia**. Na Hygieiu, Asklépiovu dceru, přísahají lékaři v úvodu Hippokratovy přísahy a dočkala se mnoha uměleckých zpodobnění. Od jejího jména je odvozené slovo hygiena.

Ajta krajta!

S hady se můžeme setkat i na zdech galerií a obrazáren. V průběhu dějin byli inspirací mnoha slavným umělcům, ať už v období romantismu, kdy umělci jako Eugene Delacroix zachycovali přírodní krásu zvířat, nebo v pozdějších výtvarných směrech pro svůj symbolický význam. Takovým případem jsou hadí svíčky u moře surrealisty Reného Magritta. Někteří umělci dokonce pracují ve svém díle s hady skutečnými.

1

2

Marina Abramović: Dračí hlava, 1990

Odvážná performance (umělecké představení), při níž umělkyně sedí bez hnutí, zatímco se jí kolem hrudi a hlavy obtáčí obrovská krajta, přitahována jejím tělesným teplem. Chladný kruh z ledových kostek hada naopak odpuzuje, proto diváci nemusí mít žádné obavy.

1 Caravaggio: Hlava Medusy, 1597

2 Pablo Picasso: Nahá a had, 1902

3 Celník Henri Rousseau: Zařikávačka hadů, 1907

4 Eugene Delacroix: Tygr a had, 1862

5 Paul Gauguin: Autoportrét se svatozáří, 1889

6 René Magritte: Návrat k přírodě, 1938

Populární kultura ♥ 🐍

Snakeboard

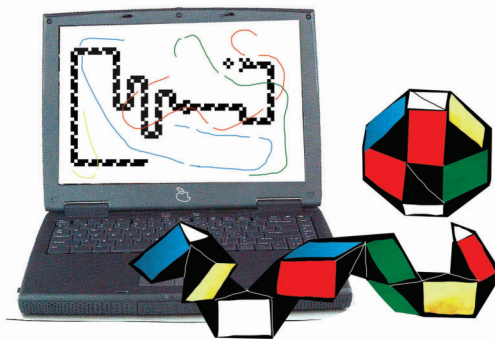
Jízda na tomto zábavnějším potomkovi skateboardu připomíná surfování či jízdu na snowboardu.

Hadí kratochvíle

Kultovní arkádová hra Snake, v níž hráč kočuruje pohyby nenasytné rostoucího hada po zmenšující se herní ploše, má méně známou, ale oblíbenou variantu pro více hráčů Zatáčka (Achtung, die Kurve!) českého původu.

Maďarský vynálezce Ernő Rubik asi myslel na milovníky zvířat, když vedle svého světoznámého mechanického hlavolamu kostky představil Rubikova hada, z něž se dá poskládat i pes nebo kočka.

V literárním světě jsou hadi většinou vedlejší postavou se zápornou rolí, v některých případech i naprosto nezasloužené, jako například Neuvěřitelné Smrtící Zmije z Řady nešťastných příhod Lemonyho Snicketa, kde navzdory svému matoucímu jménu vystupuje jako ten nejméně nebezpečný a nepřátelštější tvor zvířecí říše.

Béčkové bijáky

Bazilišek: král hadů, Zmije útočí, Děti anakondy, Hadí stisk či Hadí ve vlaku jsou nápadité názvy nepříliš kvalitních apokalypticky laděných snímků americké filmové produkce. Hadí monstra terorizující nebohé herce i diváky se však stala oblíbeným materiálem filmových večírků pro otrlé.

U protinožců

Mezi nebem a zemí

Obrovský bájný had žijící v hlubokých jezerech, řekách, studních nebo pod vodpády, mezi nimiž přechází v podobě duhy, má velký význam v australské kultuře od prehistorie až dodnes. Skrze vodu a déšť je spojován s úrodností, hojností a růstem.

Smrtonoši, krátcí a zavalití hadi podobní zmiji se vyskytují po celé Austrálii a jsou více aktivní v noci. Coby mistři kamufláže loví zahrabání v písku či podrostu a pohybují pouze trnovitým zakončením ocasu. Přilákané ještěrky, ptáci a menší savci pak v domění, že se jedná o hmyz na ocas zaútočí, aby z nich smrtonoš nejrychlejším hadím útokem na světě učinil svou kořist. I tak mu ovšem nezřídká stihne tvor před svou smrtí ocásek ukousnout.

Věřte nevěřte

Co se zdá být kuriózní městskou legendou je čím dál častějším jevem i ve skutečnosti - místní hadi se před rostoucím vedrem a suchem rádi uchylují do tmavých a chladných prostor kanalizačních trubek. Australani proto musí být při návštěvě oné místnosti ostražití!

Oceánie

Hadům vstup zakázán!

Na pevnině Nového Zélandu se nevyskytují žádní domorodí hadi a dovoz i chov hadů je dokonce proti zákonu. Tato opatření byla zavedena na ochranu a zachování původní fauny s unikátními druhy živočichů, z nichž většina je ohrožená. Například ostrovní maskot pták kivi je nelétavý a hnízdí na zemi, proto by byl pro hady velmi snadnou kořistí.

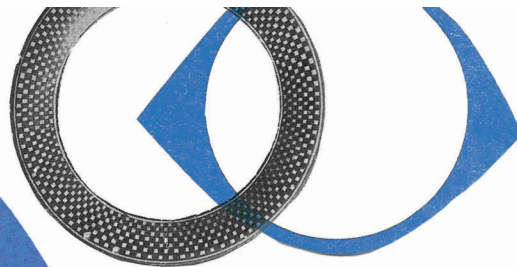

Velký oříšek

Na Šalamounových ostrovech je jeden kokosový ořech z každého stromu zasvěcen Agunuovi, bájnému pánu moře s lidskou hlavou, čtyřma očima, netopýřími křídly a hadím tělem. Dle pradávné víry původních obyvatel Melanésie stvořil všechno živé a je mužským protějškem Matky Země.

Medusa

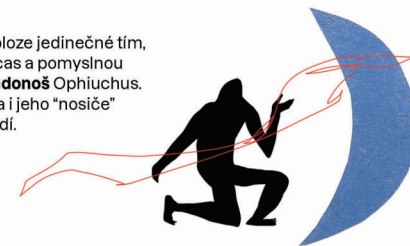
Jedna ze tří sester Gorgon, která se kvůli Athénině prokletí změnila v ohavnou stvůru. Její zjev byl tak strašlivý, že kdo se na ni podíval, zkamenněl. Podle slavné legendy ji porazil s pomocí bohů až hrdina Perseus, který ji nastavil svůj lesklý štít jako zrcadlo a její hlavu poslepu usekl. S pomocí hlavy pak měnil v kámen i další své protivníky.

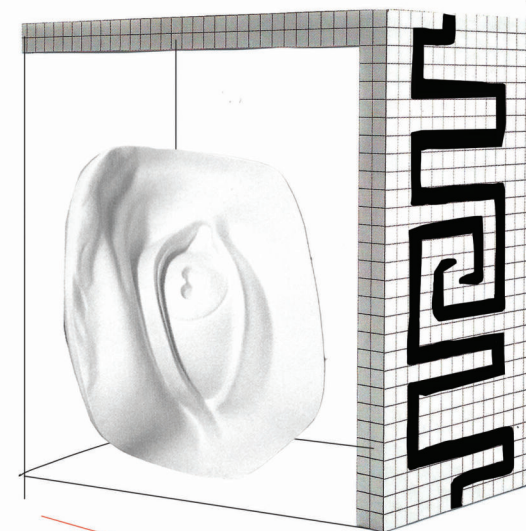
Bájný **Kadmos** narazil při zakládání města Thébý na strašného hada, kterého v boji zabil. Z jeho zubů pak bohové stvořili armádu vojáků bránících nové město. Had byl však oblíbeným zvířetem boha Área, který za to Kadma nakonec potrestal – proměnil ho s jeho manželkou v hady.

Souhvězdí hada je na noční obloze jedinečné tím, že je rozděleno na dvě části: ocas a pomyslnou hlavu. Mezi nimi se nachází **Hadonoš Ophiuchus**. Až do roku 1930 byly části hada i jeho "nosiče" považovány za jediné souhvězdí.

Řecko a Řím

Věštec **Laokoön** varoval obyvatele Tróji, aby nepřijímali darem od řeckých obléhatelů dřevěného koně plného ukrytých vojáků. Trójané ho neposlechli a zoufalý Laokoön vrhl na koně oštěp. Bohové, kteří přáli Řekům, na něj a jeho syny za trest poslali dva hady jménem **Porkés** a **Chariboia**, aby je zahubili. Díky tomu obránci uvěřili, že bohové jsou na jejich straně, koně vtáhli do města a to byl jejich konec.